

Kapitalisma og G. Joensen

Slikan navitet sum G. Joensen leggur fyrri dagsins ljós í Dagblaðnum 4. maí skal ein kanska ikki leita so leingi eftir, tí hann er jú næstan dagliga at siggja á teimum politisku síðunum í Dagblaðnum umframt í oddagreinunum, men at nakar skal vera so naivur í allar bestu meining týður uppá, at upplýsingin í hesum samfelagnum ikki er hin besta

G. Joensen ynskir eitt annað orð fyrri kapitalismu. Grundgevingin er hon, at tað vanliga bert verður brúkt í negativari merking.

Víst verður orðið kapitalisma eisini brúkt í negativum týðningi, men eitt kann eg fortelja tær G. Joensen, at kapitalisma verður ikki brúkt í negativum týðningi í so stóran mun, sum orðið sosialisma verður tað — ella rættari kommunisma. Dømi um slíkt eru ofta at hoyra í útvarpinum. Gey tær far um tað onkum dagin. Útvarpið sigur ikki so sjáldan (ella hevur ikki í hvussu so er gjørt tað) tey »kommunistisku« londini í eysturheiminum, men útvarpið sigur ikki tey »kapitalistisku« londini í vesturheiminum, men harafturimóti tey »demokratisku« londini í vesturheiminum.

Nú skal eg ikki leggja meg í kjak um definítið av orðinum demokrati, tí tað gjørdi »Streymur« so ógvuliga val í Sosialinum leygdagin 7. maí í greinini »Fólkaflakkurin — ein yvirstættarflokkur — egoisma og kúgan«. Høvdur tú ikki listað

ta greinin, so ger tað! Mær tikir bara ikki, at londini í vesturheiminum eru so demokratisk, sum nóg vilja gera tey til. Men hervið er heldur ikki sagt, at tey kommunistisku londini eru tað í øllum førum.

Óreiðuligur og falsan

Tað var nú ikki júst omanfyrri skrivaða, sum fekk meg at seta meg við maskinuna, men heldur tann søga- og upplýsingafalsan, sum tú, G. Joensen, gert teg skyldugan í. Mær tykir, at tú ert eins og óreiðuligur í tinni skrivning, sum blaðstjórin á Dagblaðnum er tað ferð eftir ferð.

Rætt hevur tú í tí, tá tú skrivar, at orðið pengar, kapitalur, gjørdist grundarlagið undir samfelagnum eftir idnaðarkollveltingina. Men vørn »arbeiðið« kann kapitalisman framvegis ikki vera fyrirtætt.

Men tú gloymir, at tað framvegis er kapitalurin sum hevur alt valdið í vesturheiminum og í øðrum heimspørtum við. Hvør er tað sum stýrir. Kanska nakrir politikarar ella fólk? Nei, kærri

G. Joensen, kapitalurin. Var tað kanska bert av politiskum kærleika, at stór-imperialisturin USA elvdi til eitt høgðasinnat statskvett í Chile og myrði tann av fólkinum valda forsetan? Nei, G. Joensen, tað vóru kapitalá hugamáli sum elvdi til hetta eitt av teimum nógvu døpni kapitalismunum í nútíðarsøgu kapitalismunar!

Víst kúgan og ófrælsi

Tað er ræðulig orðareingjan, tá tú skrivar, at kommunisma merkir kúgan, stigur og ófrælsi. Orðið kommunisma merkir kollaktiv samfelagsskipan. At tað fer fram kúgan í kommunistisku mondonum, ivist eg ikki í. At fólk liva í ófrælsi í kommunistiskum samfeløgum, ivist eg ei heldur í, men at tað er stigur í londunum við kommunistiskari samfelagsskipan sum heild er skeið. Tað eru oganstaðir í heiminum gjørd so stór framtek, sum júst í teimum kommunistiskum londunum. At kommunistisk lond enn standa afturliga, ber Póland m.a. dømi um. Men hvussu var stóran ikki í viðkomandi londum, áðrenn londini vórðu demokratiseraði fyrri um 30 árum síðani?

Sum best ber til

Viðari skrivar tú: »...meðan vit undir kapitalismuni arbeiða við eini framskygdari og framtaksríkari samfelagsskipan, ið er ment og betrað gjøgnum tíðina«, so krevur hetta postulatið eina gjølligari frágreiðing, sum tú bert skal sigast frá í stuttum í hesum viðfangið.

Hvor hevur tikið stig til at betrað okkara kapitalistisku samfelagsskipan? Kæri G. Joensen, tað hava sosialistar og kommunistar. Einamest javnaðarmenn. Tað eru kanska kapitalistarnir, sum hava gjørt tað av egnum frium vilja? Nei, stríðið hjá tí arbeiðandi fólkinum hevur verið drúgt og harðført fyrri eini betri og meira menniskjaligari samfelagsskipan. Enn er ikki komið á mál. Og enn er andstøðan hørd frá kapitalistunum. Hygg bert eftir sáttmálasamráðingunum, sum júst hava verið!

Sum best ber til

Nei, er tað nakað, sum kapitalisman ikki er, so er tað framskyggin. Tað er sosialisman harafturimóti. Grundarlagið undir øllum tí ótamda kapitalistiska búskapinum er fría marnkaðarsalan — profitturin — við øðrum orðum kann einki leggjast til rættis, men gongdin er sum best ber til. Tað grundleggjandi undir sosialismuni er í stuttum harafturimóti »planøkonomiur«, har framleitt verður eftir tørvi og ikki eftir, hvat kapitalisturin kann vinna. Tí er tað nakað nonsens, sum tú førir fram.

So setur tú nokur punkt upp í greinin, sum heldur ikki øll samsvara við veruleikan, men her verður ikki rúmd fyrri at nema við øll. Lat meg bert taka nummar fimm, tí tað er tann størsta manipulatið, eg havi sæð í Dagblaðnum í eina heila viku.

Arbeidsloysið stórt problem

Eg trúði fyrst, at talan var um skemt men tú mans meina hetta í álvara. Orðalagið er soljóðandi: »Arbeidsloysi gerst alsamt minni og minni problem«. Eitt er, at seinri endin av postulainum kann tulkast á tveir hættir, men lat meg nú fyrst taka tað soleiðis, sum tað stendur. (Ein kundi freistast til at spurt, um tú bert læs Dagblaðið).

Mær og øllum øðrum búgvum á hesi klótu verður dagliga greitt frá iðgjøgnum útvep og bløð, at arbeiðsloysið gerst størri og størri. Ráðstevna eftir ráðstevnu verður hildin av toppolitikarunum í vesturheiminum fyrri at kunna finna onkra neyðloysn uppá hetta ovurhonds stóra problemið, sum tú G. Joensen, sigur verða eitt minni og minni problem. Hann seg forbarði! Tú kanst bara lesa Dagblaðið. Nei, hetta problemið er alsamt veksandi og gerst ein størri og størri kleppur bæði hjá samfelagnum (men bert tí kapitalistiska) og hjá tí einstaka, hvørs sálarligu trupulleikar av somu orsök gerast álvarsamari og álvarsamari.

Men hetta problemið finst so at siga ikki í tí eysturheiminum, har stigur er komið í, sambært tina heldur enfaldigu hugsan. Har finst orðið »arbeiðsloysið« ikki í heimligar talu. Har er afturimóti arbeiðið til allar hendur. Tí hava nevniliga megnad at til rættisleggja teknologisku framtekini. Har valdar ikki ein líkasæla sum í okkara góða vesturheimi.

So sum so við tryggleikanum

Punkt seks er eisini heldur misvisandi. Men tú er helst ein av teimum sokallaðu »Breckmann-jugend«, sum ikki hevur lagt til merkis ella hoyrt um, hvussu lossing ofta fer fram á báðum bryggjunum í Havn, hvussu maskinurnar eru í standi á einum av okkara stóru arbeiðsplássum, hvussu stórir larmurir er á fleiri av verksmiðjunum her í býnum í mun til tað loynda, hvussu nógv meira og minni vandamiklir lögir verða nýttir á premsmiðjum og helst øðrum virkjum eisini. Og hvussu arbeiðið fer fram á nógvum av teimum stóru byggiplássunum m.a. uttan hjálmur.

Og fyrri tað næsta var einki hent viðvikandi tryggleikanum á arbeiðsplássunum, um ikki fakrørslan hevði dikt á og sett síni krøv fram í hesum eins og øllum øðrum førum hava arbeiðskeypararnir — kapitalistarnir — verið trekir og tað eru teir í nógvum førum enn. Tað er væl møgult, at fleir ólukkur henda heima enn úti á arbeiðsplássunum. Í Føroyum hava vit eingi hagtol yvir arbeiðsvannlukkur móttvegis vanlukkum í heimunum, men eg veit frá hagtolum aðrastaðir, at har telja allar eisini smærri vannlukkur við — so sum kaffifiltur-skoldingar o.a. slíkt, ið kanska kann sammetast við, tá ein fiskimaður krøkir seg av einum húki, sum helst ikki sæst í hagtolum.

Í sjeypda punkti skrivar G. Joensen, at fyrr lögdu kapitalistarnir ikki petti í, hvat fólk sögdu um teir, men at teir í dag

leggja doydn á fyrri at hava eitt gott orð á sær. Ja, tað er væl møgult, at teir gera tað í orði, men spurningurin er, um teir eisini gera tað í verki — tað trúgvi eg lítið uppá eftir at hava lisið ikki so fáar frágreiðingar frá nógvum av teimum donsku stóru arbeiðsplássunum. Men eru framtig hend, ja, so er tað av handilspolitiskum orsökum.

Imperialisma í báðar ættir

Rættiliga kukkar tú í tina litlu vitan í punkti átta. Rætt hevur tú í, at áður vóru tað tey kapitalistisku londini í vesturheiminum, sum høvdu harrademi í Afrika. Men at sleppa sær so skjótt undan, og bara skriva, at nú er Sovjetsamveldið størsta imperialistiskaveldi í Afrika, prógar bara upaftur størri tina skráðuvitan.

Tú mást ikki halda, at eg ætli mær at verja Sovjet, tí Sovjet førir vissiliga ein imperialistisk-politikk. Vit kunnu bara nevna Angola, sum enn er friskt í minnum. Men, so kemur spurningurin, er tað nakað land í tí kapitalistiska vesturheiminum, sum ikki hevur búskaparlig og figgjarlig áhugamál í Afrika? Einasta undantak eru helst Føroyar og hini oyggjalondini. Sjálvt Danmark hevur og hevur havt áhugamál. Hava lond tað ikki beinleiðis, so koma tær multinationalu fyrirkurnar inn í myndina. Og nevnið eitt land í okkara »demokratiska« heimsparti, sum ikki-meira ella minni-antín erhevt uppi ella hevur samstarv við fleirtjóðafyrirkurnar — tann longdi armurin hjá kapitalistisku imperialismuni. Tær hava allar figgjarlig áhugamál í Afrika og hava pint og sogið ráevni og fólk í öldir.

USA-imperialisman í Suðuramerika

Bara sum kurisum: Suðuramerika. Hvor rekur imperialistiskan politikk í Chile, Argentina, Brasilía, o.s.fr. Kanska ikki hálvovaða demokratiska háborgin hjá tykkum USA-imperialistisku skutilsveinum? Ein heilur heimspartur, sum í dag við undantak av einum landi — Venezuela — er stýrdur av høgðasinnat herovastum. Og fleiri av teimum eru komnir til valdið við hjálp meir ella minni úr tí »demokratiska« landinum USA, har tú ikki fær innerðarloyvi, er tú kommunistur! Um tínir tankar nú detta niður á sosialistisku londini, so er ikki neyðugt at koma við teimum sum dømi, tí tað kenna vit jú alt til gjøgnum ta effektivu amerikonsku anti-propagandanina móti sosialistisku londunum.

Nei, G. Joensen, vit hava ikki fyrri neyðuini eitt nýtt orð fyrri kapitalismu. Heldur ikki eitt nýtt orð fyrri okkara avskeplaða kapitalistiska samfelagi, sum eisini vanliga verður kallað »blandings-samfelag«. Tað sum vit hava fyrri neyðuini er upplýsing og kunnan um tær sosialistisku samfelagshugsjóninar. Tá er óneyðugt við tí keðiliga orðinum kapitalisma, sum tú ynski útskiift.

Anti-kapital

Alt sama merki

Køliškáp	1
Frystiskáp	2
Frystiboxir	3
Køli- og frystiskáp í einum	4
Køksmaskinur	5
Uppvaskimaskinur	6
Vaskimaskinur	7
Snarhørvorskiljur	8
Strúkjørn	9
Strúkimaskinur	10
Breyðsnerkjarar	11
Dustsúgvarar	12
Gólvblankarar	13
Komfýrar	14
Ovnar við og uttan plátum	15
Kókiplátur	16
Køksborð og komfýrar í einum	17
Veggjarovnar	18
Vatnhitarar	19
Hítaskáp	20

Aðalsola fyrri Føroyar

EMIL THOMSEN

Bókbíndaragøta 8 · Tlf. 11106
 Aarvegur 5 · Tlf. 11109

Electrolux